V. HARMFUL PRACTICES AGAINST WOMEN AND GIRLS

45. In your Member State, is there a duty for certain professionals to report (notify to the authorities and/or intervene) female genital mutilation or girls being at risk of suffering female genital mutilation? Under which conditions?
Nee.

Vrouwelijke genitale verminking (VGV) is een zware vorm van huiselijk geweld. Nederland kent een meldcode die is verankerd in wet- en regelgeving, waarbij bepaalde beroepsgroepen (waaronder artsen, docenten op school, medewerkers van de kinderopvang) een stappenplan moeten volgen als zij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling melden.
Het is een professionele norm, om bij vermoedens van acute en structurele veiligheid – waar VGV een voorbeeld van is - te melden bij Veilig Thuis.
De wet meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld is van toepassing op alle vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld en is dus ook van toepassing als sprake is van vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en achterlating en eergerelateerd geweld.

46. In your Member State, is there a duty for certain professionals to report (notify to the authorities and/or intervene) early, child and forced marriages? Under which conditions?
Nee.

Zie toelichting bij vraag 45.

47. In your Member State, are there mechanism in place to ensure the record (register) of cases of harmful practices against women? Under which conditions?
Ja.

Veilig Thuis registreert adviesvragen en meldingen van schadelijke praktijken (eergerelateerd geweld, huwelijksdwang, achterlating). Deze cijfers worden via het CBS twee keer per jaar gepubliceerd in de beleidsinformatie Veilig Thuis.[1] Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar geslacht. Zie hierover ook het antwoord op vraag 5.

Het landelijk expertisecentrum eergerelateerd geweld (LEC EGG) van de politie publiceert jaarlijks in een jaarverslag over het aantal zaken dat bij hen binnen is gekomen.[2] Hierbij wordt niet gespecifieerd naar geslacht.

48. In your Member State, are there national action plans on tackling harmful practices against women? If yes, is there a monitoring and evaluation system in place and/or budget allocation?
Ja.

[1] Beleidsinformatie Veilig Thuis 2e halfjaar 2019 (cbs.nl)
[2] Eergerelateerd geweld (voor professionals) | politie.nl

In april 2018 is het programma Geweld hoort nergens thuis gestart, in opdracht van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de minister voor Rechtsbescherming en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Dit programma heeft tot doel om huiselijk geweld en kindermishandeling eerder en beter in beeld te brengen en/of te stoppen en duurzaam op te lossen. Het programma besteedt daarbij aandacht aan specifieke groepen slachtoffers, omdat voor een aantal vormen van geweld extra inzet nodig is om tot een succesvolle aanpak te komen. Eén van deze groepen zijn slachtoffers van schadelijke praktijken.
Als uitwerking van de aandacht binnen het programma hebben de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Rechtsbescherming op 18 februari 2020 de Actieagenda Schadelijke Praktijken aan de Tweede Kamer gestuurd. In deze actieagenda zijn maatregelen opgenomen om een aantal verschijningsvormen van schadelijke praktijken (vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang, achterlating en eergerelateerd geweld) eerder en beter in beeld te krijgen en/of te stoppen en duurzaam op te lossen.
Voor de uitvoering van de maatregelen in de actieagenda is door de Nederlandse kabinet in 2020 en 2021 €10 miljoen beschikbaar gesteld voor gemeenten.
Binnen GHNT bestaat een onderzoeksprogramma gericht op het meten van de effectiviteit van het gehele programma. Er zijn geen specifieke monitoringssystemen voor de aanpak van schadelijke praktijken.

49. Does your Member State have mechanisms in place to engage with communities/certain groups of people affected by harmful practices?
Ja.

De staatssecretaris van VWS zet op verschillende manieren in op het voorkomen van VGV in Nederland. Onder andere door middel van subsidies aan Pharos en de Federatie van Somalische Associaties Nederland (FSAN) voor het verstrekken van informatie, geven van advies en het ondersteunen van sleutelpersonen.
Momenteel zijn er 220 getrainde sleutelpersonen verspreid over heel Nederland. Dit zijn mannen en vrouwen die zelf uit de gemeenschap komen en voorlichting geven over de gevaren van VGV, en door het bespreekbaar maken van het probleem dragen zij bij aan normverandering. Zo organiseren zij huiskamergesprekken, daarnaast worden zij ingezet als voorlichters bij o.a. zorginstanties (zoals de GGD), scholen, gemeenten, en vluchtelingenorganisaties.
Daarnaast financieren de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en Buitenlandse Zaken, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating: deze organisatie, ondergebracht bij Veilig Thuis in Den Haag, behandelt complexe casussen van huwelijksdwang en/of achterlating als slachtoffers in het buitenland zijn.

De minister van OCW ondersteunt de alliantie ‘Verandering van binnenuit’ met een vijfjarige instellingssubsidie. De afgelopen periode heeft de alliantie meer dan 700 bijeenkomsten georganiseerd, voor en door mensen uit vluchtelingen- en migrantengemeenschappen, gericht op het bevorderen van de veiligheid, gelijkheid en acceptatie van vrouwen en LHBTI-personen binnen de eigen gemeenschap. Hierin spelen getrainde gespreksleiders uit de gemeenschappen zelf een belangrijke rol.

50. Does your Member State grant funding to activities to end harmful practices against women and girls?
Ja.

Activiteiten worden gesubsidieerd voor het tegengaan van eergerelateerd geweld, VGV, huwelijksdwang en achterlating. Zie ook de toelichting bij vraag 48 en 49.
Daarnaast financiert de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid drie projecten die zich richten op de bevordering van het recht op zelfbeschikking. Het gaat hierbij om :

- een project gericht op voorlichting aan inburgeringsplichtige vrouwen en LHBTI'ers uit nieuwkomersgroepen ;
- een project gericht op het vergroten van het sociaal netwerk van vrouwen en LHBTI+'ers uit gesloten gemeenschappen ;
- een project gericht op opvang en ondersteuning geloofsverlaters.

51. In your Member State, is there a data collection system in place to record/register asylum requested and/or granted on grounds of harmful practices against women?
Nee

Nederland heeft geen dataverzamelsysteem waarin de toegewezen en verzochte asielverzoeken wegens schadelijke praktijken worden bijgehouden. Wel kunnen mannelijke en vrouwelijke slachtoffers van mensenhandel, huiselijk geweld of eergerelateerd geweld een verblijfsvergunning aanvragen op grond van deze geweldvormen. Deze aanvragen worden wel geregistreerd.

52. In your Member State, are there measures in place to ensure that custom, religion, tradition or so-called honour cannot be regarded as a justification for harmful practices against women?

- No, this is not specified
- ~~Yes, this is specified by law (legislation or court practice)~~
- ~~Yes, this is specified in governmental guidelines~~

In het Wetboek van Strafrecht zijn de strafbare feiten opgenomen. Deze feiten zijn ongeacht motief of beweegreden strafbaar. De aantasting van de eer is geen uitsluitingsgrond, dit geldt eveneens voor religie en traditie. In het geval van strafbare feiten wordt hier ook op geacteerd door politie en het OM. Eergerelateerd geweld wordt ook genoemd als vorm van huiselijk geweld in de Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling van het OM. In de recent herziene richtlijn van strafvordering van het OM is ook het uitgangspunt opgenomen dat in het geval van huiselijk geweld in beginsel worden vervolgd.

53. Can harmful practices against women and girls perpetrated abroad, such as female genital mutilation, be investigated, prosecuted and adjudicated in your Member State? If yes, under which conditions?
Ja.

De Nederlandse strafwet is toepasselijk op eenieder die zicht buiten Nederland schuldig maakt aan een misdrijf tegen een Nederlander voor zover op dit feit ten minste acht jaar gevangenisstraf staat en daarop door de wet van het land waar het begaan is, strafbaar is gesteld (art. 5 Sr). Dat geldt bijvoorbeeld voor wederrechtelijke vrijheidsberoving (282 Sr), zware mishandeling (302 Sr), doodslag (287 Sr) en moord (289 Sr).

Daarnaast is de Nederlandse strafwet toepasselijk op de Nederlander die zicht buiten Nederland schuldig maakt aan een feit dat door de Nederlandse strafwet als misdrijf wordt beschouwd en waarop door de wet van het land waar het begaan is, straf is gesteld (art. 7 lid 1 Sr). Tot slot is de Nederlandse strafwet voorts toepasselijk op de Nederlander die zicht buiten Nederland schuldig maakt aan genitale verminking van een minderjarige of een vorm van dwang, zoals huwelijksdwang of huwelijkse gevangenschap (art. 7 lid 2 Sr).

Bij bovenstaande wordt met Nederlander gelijkgesteld diegene met zijn vaste woon- of verblijfplaats in Nederland.

54. Does your Member State's child protection policy include specific provisions on protecting girls at risk of harmful practices?
Ja.

Bij de bescherming van (potentiële) minderjarige slachtoffers van schadelijke praktijken wordt gebruik gemaakt van de bevoegdheden en werkwijzen die ook gelden bijvoorbeeld bij (ernstige) zorgen over de ontwikkeling van het kind of bij (vermoedens van) kindermishandeling. Wel hebben betrokken partijen op sommige punten aanvullende afspraken gemaakt gelet op de aard van deze zaken. Zo bestaat er voor VGV een handelingsprotocol. Hierbij zijn afspraken gemaakt tussen onder andere Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming en de politie. Het protocol geeft zicht op hoe te handelen vanaf het moment dat een adviesvraag of melding van (dreigende) VGV binnenkomt bij Veilig Thuis.[3] Ook voor zaken waarbij (acute) dreiging is van achterlating of huwelijksdwang van een minderjarige zijn er afspraken gemaakt om snel te kunnen handelen.

55. In your Member State, do the relevant professionals receive training on how to prevent, detect and address harmful practices against women and girls?
- No
- Yes, training on harmful practices against both women and girls
- Yes, training on harmful practices against women
- Yes, training on harmful practices against girls

Veilig Thuis medewerkers krijgen als onderdeel van hun kennisbevordering training voor het handelen in situaties van alle vormen van huiselijk geweld, waaronder schadelijke praktijken. Als onderdeel van de actieagenda schadelijke praktijken worden e-learning modules voor basisopleidingen en deskundigheidsbevordering ontwikkeld voor professionals. Expliciet onderdeel hiervan is het toepassen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze e-learnings gaan over de verschillende verschijningsvormen binnen de actieagenda en hebben als doel om professionals te helpen bij het herkennen van signalen.
Daarnaast heeft VWS een subsidie verleend aan Pharos (een kenniscentrum op het gebied van vrouwelijke genitale verminking), die samen met verschillende betrokken organisaties, waaronder kleine (zelf)organisaties die deel uitmaken van de gemeenschappen, een brede voorlichtingscampagne zal ontwikkelen over de verschillende vormen van schadelijke praktijken. Doel hiervan is om (potentiële) slachtoffers, professionals en omstanders gericht te kunnen bereiken.
Het LEC EGG geeft trainingen binnen de politie, maar ook regelmatig aan andere partners of groepen professionals. In 2020 heeft het LEC EGG meegewerkt aan onderwijs voor de rechtelijke macht.

[3] Handelingsprotocol Vrouwelijke Genitale Verminking bij minderjarigen - Pharos

56. What is the role of civil society actors, in particular women's organisations, in tackling harmful practices against women in your Member State?

Bij de totstandkoming van de actieagenda schadelijke praktijken zijn partners uit het maatschappelijk middenveld actief betrokken geweest. We erkennen het belang van de expertise van partners bij deze complexe problematiek, met een vaak moeilijk te bereiken doelgroep.
Bij de uitvoering van de actieagenda worden deze partijen eveneens actief betrokken, zodat de maatregelen uit de agenda ook daadwerkelijk zal leiden tot het stoppen van de verschillende vormen van schadelijke praktijken.

57. In your Member State, do different agencies involved in preventing, prosecuting and supporting victims of harmful practices against women and girls cooperate?
Ja.

Voor de aanpak van schadelijke praktijken is samenwerking door de verschillende partijen van groot belang. De versterking hiervan is ook onderdeel van het programma Geweld hoort nergens thuis en in het bijzonder de actieagenda. Zie verder vraag 48 en 54.

58. Are additional multi-agency cooperation measures needed to ensure a better, coordinated cooperation between the actors in charge of prevention, protection and support services to tackle harmful practices against women? Which measures would be useful?
Ja.

Zie toelichting bij vraag 59.

59. Could multi-agency cooperation be strengthened or would it be useful to set up such cooperation if not yet established?
- No cooperation cannot be strengthened
- No cooperation cannot be established
- Yes cooperation could be strengthened
- Yes cooperation should be established

Als onderdeel van de actieagenda wordt een expertiseknooppunt opgericht. Doel hiervan is om de bestaande kennis en expertise te bundelen, en versnippering in de hulpverlening tegen te gaan.

60. Are awareness raising measures on harmful practices against women and girls in place?
Ja.

Om dergelijke praktijken te voorkomen, is het niet alleen nodig om ze stevig te bestrijden maar ook om aan mentaliteitsverandering te werken, door de kennis over en bewustwording van het recht op zelfbeschikking in gesloten gemeenschappen te vergroten. Werken aan de verandering van normen van binnenuit is daarbij effectief gebleken. Daarom werkt de Alliantie Verandering van Binnenuit samen met betrokken partijen aan deze mentaliteitsverandering. Zie ook het antwoord op vraag 49.

De staatssecretaris van VWS ontwikkelt momenteel een campagne voor de preventie van VGV, huwelijksdwang en achterlating. De focus ligt hierbij op het uitreizen naar het land van herkomst en het verhoogde risico dat vrouwen, meisjes en jongens lopen in de zomervakantie. Ook in de afgelopen jaren zijn er campagnes geweest om hiervoor aandacht te vragen.
Zie ook de toelichting over de gerichte voorlichting voor slachtoffers, omstanders en professionals, gecoördineerd door Pharos, bij vraag 55. Hieraan wordt ook ong voorlichtingsmateriaal over huwelijkse gevangenschap toegevoegd. Dit materiaal is zowel gericht op slachtoffers, omstanders/betrokkenen als professionals.